

Luonnos Paraisten kaupungin toimintasuunnitelmaksi 2018–2021

AKTIIVISTA VAPAA-AIKAA VIHREÄSSÄ KAUPUNGISSA

Luomme kaupungin, joka näyttää vihreämmältä ja jossa on runsaasti vaihtoehtoja aktiivisen vapaa-ajan viettoon. Kohotamme profiiliamme ympäristökysymyksissä ja luomme selkeämmän kytköksen Itämereen.

1. Teemme aktiivisempaa yhteistyötä kolmannen sektorin kanssa.

Enemmistö kaupungin asukkaista on yhden tai useamman yhdistyksen jäsen. Toiminta metsästysseuroissa, kulttuuriyhdistyksissä, kylätoimikunnissa, marssi- ja urheiluseuroissa ym. on tärkeä osa monen vapaa-aikaa. Kolmannella sektorilla on tärkeä merkitys sekä yksilön että yhteisön hyvinvoinnin kannalta. Yhdistysten työtä helpottaakseen kaupungin toimialat tekevät yhdistyskartoituksen ja selvittävät uusia yhteistyömahdollisuuksia ja synergioita kaupungin ja kolmannen sektorin välillä. Yhdistyksille myönnettävien tukien valmistelu koordinoidaan toimialojen yhteistyönä. Valmistelussa painotetaan erityisesti sitä, missä määrin yhdistyksen toiminta tukee kaupungin strategiaa.

Vaikutus: Kaupunki tekee aktiivista ja toimivaa yhteistyötä kaupungissa toimivien yhdistysten kanssa. Kaupunki auttaa luomaan hyvät edellytykset, yhdistykset luovat sisällön ja toiminnan. Yhdistysten osaaminen täydentää kaupungin palvelutarjontaa.

Aikataulu: 2018–

Mittarit: Kaupungin kanssa yhteistyötä tekevien yhdistysten määrä ja näiden yhdistysten jäsenmäärä

Vastuutiimi: Sivistysosasto, ympäristösosasto, sosiaali- ja terveysosasto, hallintopalvelut

2. Aktivoivat kokoontumispaikat

Haluamme luoda paikkoja spontaaneihin kohtaamisiin koulujen yhteyteen ja yhteistyössä yhdistysten ja muiden käyttäjien kanssa.

Haluamme luoda aktiviteetti- ja kohtauspaikkojen verkoston. Käytämme hyviä esimerkkejä jo olemassa olevista ja toimivista paikoista, mutta voimme luoda myös omia areenoita kulttuurille, liikunnalle ja aktiiviselle vapaa-ajanvietolle. Kohtauspaikkoja luodaan ensisijaisesti koulujen ja muiden luontevien paikkojen yhteyteen tai lähistölle.

Kohtauspaikkoja kehitetään yhteistyössä käyttäjien kanssa ja siten, että ne voivat tarjota ja houkutella kaikkia ikäryhmiä kaikilta kunta-alueilta spontaaniin aktiivisuuteen.

Vaikutus: Tarkoituksenmukaiset ja monitoiminnalliset paikat kannustavat spontaaniin aktiivisuuteen ja niillä on siten suuri merkitys kuntalaisten hyvinvoinnille ja ne lisäävät myös eri kunta-alueiden houkuttelevuutta.

Aikataulu: 2018–2022

Mittarit: Toteutettujen hankkeiden määrä

Vastuutiimi: Kaavoitusyksikkö, kulttuuriyksikkö, tekniset tukipalvelut

3. Suunnitteleme viheralueita ja säilytämme lähimetsäalueet.

On tärkeää, että päiväkotien, koulujen ja asuinalueiden lähietäisyydellä on lähiluontoalueita, joita voidaan hyödyntää sekä ulkoilmapedagogiikassa että virkistyskäytössä. Kaavoituksessa kiinnitämme huomiota siihen, että säästämme koskemattomia metsä- ja viheralueita sekä lapsille että aikuisille.

Vaikutus: Välitön pääsy lähimetsään tai muulle viheralueelle omalta kotiovelta varmistetaan kaavoituksen keinoin.

Aikataulu: 2018–

Vastuutiimi: Kaavoitusyksikkö, teknisten tukipalvelujen viheryksikkö

4. Laajennamme ja kehitämme jalankulku- ja pyöräilyväylien verkkoa.

Jalankulku- ja pyöräilyväylät suunnitellaan niin, että kouluihin, työpaikoille ja vapaa-ajanharrastuksiin voi kulkea jalkaisin tai pyörällä ympäri vuoden. Priorisoimme turvallisten jalankulku- ja pyöräilyväylien suunnittelun alueilla, joissa lapset ja ikääntyneet liikkuvat eniten. Tärkeimpiä jalankulku- ja pyöräilyväyliä pidetään kunnossa ja hoidetaan niin, että ne mahdollistavat arkiliikunnan kaikkina vuodenaikoina.

Vaikutus: Kehittynyt jalankulku- ja pyöräilyväylien verkko mahdollistaa arkiliikunnan ja kannustaa siihen sekä lisää turvallisuutta.

Aikataulu: 2018–

Mittarit: Vuosittain rakennettavat jalankulku- ja pyöräilyväylät (metriä). Talvella kunnossapidettävät väylät (metriä).

Vastuutiimi: Teknisten tukipalvelun liikenneyksikkö, sivistysosasto

5. Kannustamme luontoelämyksiin ja liikuntaan lähiympäristössä.

Ulkoilu ja ulkoilma-aktiviteetit herättävät yhä laajempaa kiinnostusta ja hyödyttävät sekä matkailua että asukkaita. Kehitämme retkeily- ja vesireittejä, jotka ovat helposti saavutettavissa ja houkuttelevia sekä asukkaiden että matkailijoiden näkökulmasta. Luomme veneen, linja-auton ja pyöräilyn yhdistäviä yhdistelmäreittejä. Teemme helposti saatavilla olevan koosteen olemassa olevista reiteistä ja parannamme opasteita. Olemassa olevat retkeilyreitit pidetään kunnossa ja uusia reittejä luodaan sekä maalle että merelle. Kehitämme sekä asukkaille että matkailijoille tarkoitetun vuokraus- ja lainausjärjestelmän, jossa pyöriä, kanootteja ja soutuveneitä voi vuokrata ja palauttaa eri paikkoihin. Perustamme myös tauko- tai grillauspaikan retkeilyreitien yhteyteen.

Vaikutus: Luomme erityyppisiä reittejä sekä matkailun tarpeisiin että omille kuntalaisille ja ylläpidämme niitä. Teemme tämän yhteistyössä kolmannen sektorin kanssa, joka myös vastaa tietyistä alueista. Suurten luontoelämysten ohella luonnossa oleskeluun liittyy myös mittavia terveysvaikutuksia, sekä fyysisiä että psyykkisiä.

Aikataulu: 2018–2022

Mittarit: Retkeily- ja vesireittien kokonaispituus (km), vuokrattavien/lainattavien pyörien määrä

Vastuutiimi: Kulttuuriyksikkö, elinkeinopalvelut yhteistyössä kolmannen sektorin kanssa

6. Askel kohti hiilineutraalia Paraista

Paraisten kaupunki liittyy Kunta-alan energiatehokkuussopimukseen 2018–2025. Energiatehokkuussopimus tukee pitkäjännitteistä ilmastotyötä. Sopimuksen myötä asetamme systemaattisesti energiansäästötavoitteita ja seuraamme niiden toteutumista. Kaupunki työskentelee systemaattisesti vastuullisemman energiankäytön puolesta kaupungin koko toiminnassa ja raportoi toteutetuista toimenpiteistä ja niiden vaikutuksista vuosittain.

Kiinteistölaitos kartoittaa energiankäytön kaupungin kaikissa kiinteistöissä. Kiinteistölaitos asentaa digitaaliset energiamittarit, joiden avulla kiinteistön energiankulutusta on mahdollista seurata ajantasaisesti ja jotka kannustavat vähentämään energiankulutusta. Kaikki kaupungin kiinteistöissä toimivat vähentävät energiankulutustaan.

Kaupunki kartoittaa ja päättää, missä hankinnoissa energiatehokkuutta käytetään hankintakriteerinä. Pidemmän aikavälin tavoitteena on, että Paraisten kaupunki liittyy Hinku-verkoston ja että Paraisista tulee hiilineutraali kaupunki.

Vaikutus: CO2-vaikutusten väheneminen, energiakustannusten aleneminen, vastuullinen energiankäyttö, esimerkki ja inspiraatio muille kiinteistönomistajille ja toimijoille kaupungissa

Aikataulu: 2018–2025

Mittarit: Energiankulutus kiinteistöittäin ja kaupungin koko toiminnassa, energiatehokkuuden ottaminen myös hankintakriteeriksi

Vastuutiimi: Tekniset tukipalvelut, ympäristönsuojelutoimisto, kaupungin hankintakoordinaattori. Kaupungin kiinteistöjen käyttäjät osallistetaan työhön tavoitteiden saavuttamiseksi.

7. Kaupunki panostaa kierrätykseen ja uusiokäyttöön.

Jäte on raaka-ainetta! Päivitämme materiaalien ja jätteiden käsittelyn kaupungin kiinteistöissä. Vähennämme materiaalien kulutusta. Kierrätys ja uusiokäyttö ovat meille itsestäänselvyys. Hankinnoissa priorisoimme kestäviä tuotteita ja palveluja suhteessa lyhyellä aikavälillä halvimaksi tulevaan vaihtoehtoon. Lajittelusta tehdään helppoa kiinteistönhaltijoille ja kuntalaisille. Toimenpiteet suunnitellaan ja toteutetaan yhteistyössä Lounais-Suomen Jätehuollon (LSJH) kanssa. Kaupungin tavoitteena on oppia lisää kiertotaloudesta.

Vaikutus: Kaupunki kuluttaa vähemmän materiaaleja ja tuottaa pienemmän määrän jätettä, esimerkki ja inspiraatio asukkaille.

Aikataulu: 2018–

Mittarit: Polttokelpoisen jätteen määrän väheneminen, muiden jätejakeiden määrän lisääntyminen. Kaupungin kaikissa kiinteistöissä on keräysastiat ja logistiikka kierrätystä varten.

Vastuutiimi: Kaupungin kaikkien vastuualueiden edustajat, LSJH

8. Enemmän ympäristökasvatusta lapsille ja nuorille

Valintamme vaikuttavat maailmaan, jossa elämme. Huolehdimme kaupungin ympäristökasvatussuunnitelman kautta siitä, että kaupungin lapsilla ja nuorilla on tarvittavat välineet

positiivisen ja kestäväen yhdyskuntakehityksen ja puhtaan Itämeren edistämiseen. Kehitämme edelleen panostuksia ympäristökasvatukseen varhaiskasvatuksessa, kouluissa ja aikuiskoulutuksessa ja panostamme Itämeri-yhteistyöhön.

Vaikutus: Otamme syksyllä 2018 käyttöön Paraisten koulujen ja varhaiskasvatuksen yhteisen ympäristökasvatussuunnitelman. Tuomme ympäristönäkökohtia aktiivisesti esille koulutyössä, niin opetuksessa, kouluympäristössä kuin arkirutiineissa. Sovellamme oppimaamme käytäntöön ja kehitämme toimintaa kestävään suuntaan osallistamalla sekä henkilökuntaa että oppilaita ympäristötyöhön.

Aikataulu: 2018–

Mittarit: Kaupungin ympäristökasvatussuunnitelman laatiminen ja täytäntöönpano

Vastuutiimi: Sivistysosasto, Saaristomeren biosfäärialue

9. Korostamme kestäväää kehitystä.

Kestävä kehitys on Paraisten tavaramerkki. Tuomme aktiivisesti esille kaikkea kaupungissa tehtävää ympäristöedistämistyötä, kuten esimerkiksi Saaristomeren biosfäärialuetta, jonka Unesco on nimittänyt kestäväen kehityksen mallialueeksi, ja Kuitian kartanon kehitystyötä. Saaristokulttuuria ja Itämerta käytetään aktiivisesti kaupungin markkinoinnissa.

Vaikutus: Parainen nähdään selvemmin kestäväää kehitystä edistäväenä paikkakuntana.

Aikataulu: 2019

Mittarit: Aktiivinen kestävyysblogi (julkaisujen määrä), näkyvyys eri medioissa

Vastuutiimi: Kaupungin markkinointiryhmä

TÄNNE ON HELPPO TULLA

Asiakkaalle tarjotaan enemmän valmiiksi paketoituja matkailupalveluja, selkeitä vetonauloja ja parempaa tiedottamista.

1. Kehitämme VisitParainen-konseptin.

Digitaalinen näkyvyys on nykypäivän markkinoinnissa a ja o. Otamme käyttöön VisitParainen.fi-sivuston. VisitParainen.fi-sivustolle kootaan kaikki tärkeät toiminnot, kuten palvelurekisteri, nähtävyydet, aikataulut, tapahtumakalenteri, uutiset ja tiedotteet, chat-toiminto jne.

Vaikutus: Tehokkaampi markkinointi, tiedon helpompi löydettävyys

Aikataulu: VisitParainen.fi-sivuston ensimmäinen versio valmis kesäkuussa. Koko konsepti, jota on tarpeen päivittää jatkuvasti, valmis keväällä 2019.

Mittarit: Käyttäjämäärä, kävijämäärä (kotisivu, Facebook-tykkäykset jne.)

Vastuutiimi: Elinkeinopalvelut

2. Matkailupalvelujen paketointi

Valmiita houkuttelevia paketteja on oltava suuri valikoima. Valmiit paketit selkeyttävät asiakkaan vaihtoehtoja ja niiden ostaminen on helppoa. Paketointi vakioi palvelun sisällön, minkä ansiosta kaupungin matkailutoimijoiden on helpompi ennakoitavin panostuksin ja kustannuksin luoda ja ylläpitää hyvää laatua kilpailukykyiseen hintaan. Teemme paketointistrategian, jossa kaupunki yhdessä yrittäjien ja muiden matkailuorganisaatioiden kanssa tunnistaa tarjottavat paketit ja rekrytoi ja yhdistää yrittäjät kaikkien pakettien toteuttamiseksi.

Vuonna 2019 tarjolla on viisi valmista pakettia, muun muassa opastettu turistibussireitti Turku-Parainen-Nauvo, johon voidaan yhdistää venematka toiseen suunnista.

Tavoitteena on, että yritykset ottavat käyttöön yhteisiä alustoja, joissa yritysten palvelut ovat esillä ja joista asiakas itse kokoaa oman paketin omien mieltymystensä mukaan.

Vaikutus: Paraisille tuleminen on sekä helpompaa että kiinnostavampaa.

Aikataulu: 2018–2020

Mittarit: Pakettien määrä, käyttäjämäärä (ostot)

Vastuutiimi: Elinkeinopalvelut yhteistyössä yritysten kanssa

3. Paraisten herättämät myönteiset tuntemukset

Parainen on ainutlaatuinen ja elinvoimainen saaristokaupunki Varsinais-Suomessa. Toimimme sen puolesta, että Paraisista tulee tunnettu sekä Suomessa että ulkomailla. Pyrimme vahvistamaan myönteistä kuvaa Paraisista ja haluamme, että ihmisillä on henkilökohtainen suhde saaristoon ja Paraisiin. Hyödynnämme paikallisia lähettiläitämme, tarinankerrontaa ja sosiaalisia medioita saadaksemme viestimme perille. Kaupungin nuoriso ja muut asukkaat ovat osallisina ja selkeästi mukana työssä.

Vaikutus: Paraisista tulee tuttu ja Parainen herättää myönteisiä tuntemuksia yhä useamman mielessä. Olemme ylpeitä kaupungistamme, mikä vaikuttaa myönteisesti asiakaspalveluun ja luovuuteen.

Aikataulu: 2019–2020

Mittarit: Yleinen kävijämäärän kasvu tapahtumissa, yöpymisten määrä

Vastuutiimi: Elinkeinopalvelut yhteistyössä viestinnän, kulttuurin ja liikunnan kanssa

4. Pikavuorobussi Parainen-Turku

Toimimme määrätietoisesti parantaaksemme ja kehittääksemme Paraisten saaristokaupungin joukkoliikennettä. Keskeisenä tässä on Paraisten ja Turun välinen pikavuorobussi.

Vaikutus: Kävijän tulo Paraisille helpottuu ja itse käynnille jää enemmän aikaa. Myös pendelöinti helpottuu ja kiinnostus paikkakunnalle muuttoa kohtaan lisääntyy.

Aikataulu: Syksy 2018

Mittarit: Linja-auton käytön lisääntyminen

Vastuutiimi: Elinkeinopalvelut koordinoi yhteistyössä ELY-keskuksen kanssa.

5. Yhteisen saaristokonseptin kehittäminen Varsinais-Suomeen

Parainen on aktiivisesti mukana kehittämässä Varsinais-Suomeen saaristokonseptia yhdessä muun muassa Varsinais-Suomen liiton, muiden saaristokuntien ja Turun kanssa.

Kaupunki hakee synergiaetua, muun muassa yhteisten messuosastojen, digitaalisen markkinoinnin, markkinointituotteiden ja julkaisujen kautta.

Vaikutus: Parempi näkyvyys, kun omat resurssimme eivät riitä

Aikataulu: 2018–2020

Mittarit: Yhteisten hankkeiden ja tapahtumien määrä

Vastuutiimi: Elinkeinopalvelut

6. Leirintä ja karavaanarit

Paraisilla ja Houtskarissa on leirintäalueet, mutta sellainen tarvittaisiin myös Nauvoon, Korppooseen ja Iniöön. Kaupungin tekemä laaja selvitys on hyvä pohja jatkokehitystyölle. Kaupunki auttaa luomaan edellytykset leirintäalueverkoston kehittämiseen ja asuntoautolla tai -vaunulla liikkumiseen.

Toiminnan tulee olla yrittäjäjohtoista, ja kaupunki auttaa kaavoituksessa, yritystukien (investointiavustusten) hakemisessa ja markkinoinnissa.

Vaikutus: Enemmän leirintämahdollisuuksia

Aikataulu: Uusia vaihtoehtoja kesällä 2019

Mittarit: Leiriytyjien ja karavaanareiden yöpymisten määrän kasvaminen

Vastuutiimi: Elinkeinopalvelut, kaavoitusyksikkö, maanomistajat ja yrittäjät

7. Matkailuyritysten tukeminen tuotekehittämissä

Paraisten kaupunki on panostanut perinteisesti voimakkaasti saariston ja matkailualan yritysten markkinointiin. Otamme nyt suuremman roolin auttaaksemme matkailuyritysten tuotteiden ja kilpailukyvyyn parantamisessa. Järjestämme ja koordinoimme tapaamisia, opintokäyntejä, kurseja ja asiantuntija-apua. Tärkeä elementti on se, miten yritys tavoittaa loppuasiakkaan tuotteellaan, miten tuotteesta tehdään näkyvä ja helposti saavutettava.

Kaupunki liittyy MAPE matkailun yhteispeli 2 -hankkeeseen yhdessä Kemiönsaaren, Salon ja Raaseporin kanssa. Hankkeen lähtökohtana on matkailuyritysten toiminnan kehittäminen ja sukupolvenvaihdosten helpottaminen.

Vaikutus: Kuluttajien ja markkinoiden mukaan mukautetut tuotteet nostavat kävijämäärää ja parantavat taloutta.

Aikataulu: 2018–2020

Mittarit: Asiakaskyselyt

Vastuutiimi: Elinkeinopalvelut

8. Parainen ympäri vuoden

Kaupunki elää ympäri vuoden. Kehitämme siksi talvikuukausikonseptin: tiedotamme ja markkinoimme palveluita ja tuotteita paremmin ja tehokkaammin pääsesongin ulkopuolella. Reagoimme nopeasti avautuviin mahdollisuuksiin, kuten hienoihin retkiluistelujäihin, kalastukseen, muuttolintuihin ja luonnonilmiöihin, ja kerromme niistä aktiivisesti omien medioidemme kautta. Tuomme esiin tapahtumia myös syksyllä, talvella ja keväällä. Markkinoimme Paraista aktiivisesti myös talvikuukausina. Tuomme esiin ja merkitsemme ympäri vuoden toiminnassa olevat yritykset.

Vaikutus: Sesongin jatkuminen

Aikataulu: 2018–2020

Mittarit: Yöpymisten määrä loka-huhtikuun välisenä aikana

Vastuutiimi: Elinkeinopalvelut yhteistyössä yritysten kanssa

YKSILÖLLISET PALVELUT

Asiakas kokee palvelujen jatkuvuuden ja pystyy hyödyntämään palveluja yksilöllisellä tavalla. Asiakas kokee, että ymmärrämme hänen tilannettaan ja tarpeitaan. Tuotamme palveluja joustavasti ja ilman liiallista byrokratiaa asiakkaan arkea helpottamaan. Palvelujen on toimittava koko perheen näkökulmasta.

1. Digitalisaation lisääminen

Palkataan digikehittäjä, joka tekee töitä kaikkien toimialojen kanssa. Digikehittäjä vastaa digitaalisten palvelujen kehittämisestä asiakkaan ja käyttäjän näkökulmasta. Kaupungin digitalisaatiotyön tavoitteena on prosessien ja asiakasviestinnän parantaminen.

Kaupungin verkkosivut uudistetaan ja kehitetään kuntalaistili, MinunParaiseni.

Vaikutus: Asiakaspalvelu joustavoituu ja muuttuu helpommin saavutettavaksi. Prosessit ja tiedonhallinta helpottuvat ja nopeutuvat.

Aikataulu: Syksy 2018–2020

Mittarit: Digikehittäjän palkkaaminen, digitalisoitujen prosessien määrä

Vastuutiimi: Digikehittäjä, tiedotuspäällikkö, yksikköpäälliköt

2. Kaikki yhdeltä luukulta

Aluekonttoreistamme saa palvelua kaikki yhdeltä luukulta -periaatteella. Kaupungintalon asiakaspalvelu keskitetään ensimmäiseen kerrokseen, jossa useat palvelutoimijat tekevät yhteistyötä, kirjasto mukaan lukien. Paikka mahdollistaa myös pop up -tyyppisen palvelun ja etätyöskentelypaikat.

Saavutettavuuden ja tiedonkulun helpottamiseksi kaupungintalolle asennetaan sähköiset infotaulut.

Vaikutus: Toimenpide mahdollistaa joustavammat aukioloajat ja asiakastyytyväisyyden lisääntymisen.

Aikataulu: 2019–

Mittarit: Asiakastyytyväisyyskyselyt

3. Asukkaita kuullaan ja osallistetaan.

Haluamme luoda vuoropuheluun perustuvan organisaatiokulttuurin. Asukkaiden äänet otetaan lukuun esimerkiksi yleisiä tiloja ja ympäristöjä suunniteltaessa. Luomme asukastiimejä/asiakasneuvostoja, jotka kokoontuvat säännöllisesti. Kaupungin sosiaalisen median kanavat tarjoavat asukkaille ja muille kiinnostuneille luontevan tavan viestiä.

Pop up -tilaisuuksia ja muita avoimia tilaisuuksia järjestetään tarvittaessa.

Vaikutus: Osallisuuden lisääntyminen, luo yhteenkuuluvuutta

Aikataulu: 2019–

Mittarit: Asiakastyytyväisyyskyselyt

4. Moniammatilliset työryhmät

Organisoimme työn asiakaspolkujen mukaisesti. Intensiivisiä elämänvaiheita varten (vastasyntyneen vanhemmat, vastamuuttaneet, eläköityneet ym.) luodaan toimialarajat ylittäviä, moniammatillisia tiimejä. Tiimit kehittävät palveluja elämän eri tilanteisiin kulloisellekin kohderyhmälle sekä kehittävät toimenpidesuunnitelmia. Painopiste on valmennuksessa ja ohjauksessa ja työn lähtökohtana on hyvinvointikertomus- ja suunnitelma. Tiimit tekevät yhteistyötä kolmannen sektorin kanssa.

Vaikutus: Parempi asiakaspalvelu

Aikataulu: 2019–

Mittarit: Tiimien määrä

LISÄÄ KAUPUNKIMAISETTA

Asiakas kokee Paraisen kaupunkimaiseksi ympäristöksi. Keskustassa asutaan tiiviimmin ja tarjolla on enemmän palveluja.

1. Tervetuloa Saaristokaupunki Paraisille

Ajettaessa Norrbynmäkeä alas Paraisten keskusta saavutaan viihtyisään saariston pikkukaupunkiin. Ensi silmäyksellä Paraisten keskustasta näkyvät hoidettu liikennenympäristö, uusi satama-alue, hoidettu Suntin kävelyräitti ja näkymä Keskuspuistoon. Koko Kalkkitien liikennepyörän, Norrbynmäen ja Älöntien uuden liittymän väliseen osuuteen kiinnitetään huomiota.

Kylvämme auringonkukkaniityn Norrbynmäen viereiselle pellolle, raivaamme Saaristotien reunustat, suunnittelemme ja rakennamme Suntin reunan (sataman) ja Suntin kävelyräitin sekä parannamme liikennejärjestelyjä. Herätämme uudelleen eloon ja korostamme ”Kummelitietä” Saaristotien varrella Kirjalansalmen sillalta Paraisten keskusta asti. Kalkkitien liikennepyörän vieressä olevat sekalaiset kyltit hoidetaan kuntoon esimerkiksi tarjoamalla paikka digitaululle sopivaan paikkaan. Linja-autopysäkit käydään läpi.

Aikataulu: 1–5 vuotta, jatkuva kunnossapito

Mittarit: Valokuvat – millainen muutos on tapahtunut?

Vastuutiimi: Liikenne- ja viheryksikkö, kaavoitusyksikkö, Maalaispirssi, kulttuuriyksikkö, henkilöstöpalvelut, Partel (digitaulu), ELY-keskus (linja-autopysäkit)

2. Enemmän asukkaita, työpaikkoja ja palveluja keskustaan

Kaikenikäisten asukkaiden asuminen keskustassa mahdollistetaan, palvelutarjontaa ja työpaikkojen määrää lisätään. Luomme kaupungin asukkaiden arjesta helpomman – kaikki on lähellä ja ympäristö viihtyisä.

Tiivistämme keskustan aluetta niin, että kaupungin keskustassa on enemmän tilaa asumiselle ja palvelutarjonnalle. Jo kaavoihin sisältyvä käyttämätön rakennusoikeus kartoitetaan ja maanomistajien kanssa käydään vuoropuhelua.

Aikataulu: Jatkuva

Mittarit: Käyttämättömän rakennusoikeuden kartoittaminen, keskustan tiivistämiseksi tehdyt toimenpiteet

Vastuutiimi: Kiinteistönomistajat, kaavoitusyksikkö, mittausyksikkö, rakennusvalvonta, elinkeinopalvelut

3. Lisää valaistusta kaupunkikuvaan

Kaupunkilaisten houkuttelemiseksi liikkumaan keskustassa tarvitaan kauniita valoinstallaatioita, jotka valaisevat pimeänä vuodenaikana.

Perustetaan erityisiä valoreittejä. Katukuvaan ja puistoihin asennetaan valotaideteoksia. Kummelit valaistaan. Reitti louhoksen näköalapaikalle valaistaan.

Aikataulu: 1–5 vuotta

Mittarit: Uusien valoinstallaatioiden määrä

Vastuutiimi: Kulttuuriyksikkö, liikenne- ja viheryksikkö, kaavoitusyksikkö, paikalliset taiteilijat, Lux Archipelago

4. Lisää elämää ydinkeskustaan iltapäivisin ja iltaisin

Toiminta on nyt iltaisin pitkälti keskittynyt keskustan ulkopuolisille alueille, kuten esimerkiksi PUNT:iin, Aktia-areenalle ja PIF-centeriin. Tavoitteena pitäisi olla, että keskustassa olisi entistä enemmän harrastustoimintaa, minkä myötä ihmisvilinä Kauppiaskadun lähistöllä lisääntyisi ilta-aikaan.

Tehdään selvitys siitä, voitaisiinko esim. Brankista tai Pargas Affärin kiinteistöä käyttää toimintaan, jota nyt järjestetään eri puolilla keskustaa (esim. turunmaalaiset organisaatiot, taidekoulu, käsityöläiset, taiteilijat, luovan alan yrittäjät). Tarvetta on myös pienelle, esimerkiksi elokuvakahvilan muodossa toimivalle elokuvateatterille, jonka pitäisi sijaita keskeisellä paikalla ja lisätä siten ihmisvilinää ilta-aikaan. Elokuvateatterin siirtyminen keskustaan helpottaisi myös PUNT:n ruuhkaa. Ulkoiseen rahoitukseen/hankerahoitukseen ehkä mahdollisuus. Tutkitaan mahdollisuutta siihen, että kirjasto voisi olla mukana houkuttelemassa lisää kävijöitä ydinkeskustaan, esim. sivukirjasto/lukusali. Kirjasto houkuttelee satoja ihmisiä myös iltaisin.

Aikataulu: 1–2 vuotta

Mittarit: Olemmeko onnistuneet luomaan keskustaan iltaisin toimintaa järjestävien yhdistysten klusterin?

Vastuutiimi: VPK, keskustan kiinteistönomistajat, organisaatiot, kulttuuriyksikkö, kiinteistöyksikkö, rakennusvalvonta

5. Reitit ja opasteet

Keskusta on sekalainen verkko mielenkiintoisia paikkoja ja reittejä, jotka pitäisi jotenkin tuoda esiin, jotta useammat löytäisivät ne. Mansikkapaikkoja on monia; hienoja näköalapaikkoja, uimarantoja ja jännittäviä reittejä, jotka vain Paraisilla syntyneet tuntevat. Nämä salaisuudet meidän pitäisi jatkossa jakaa uusien paraislaisten ja kaupungissa vierailevien kanssa. Tämä edesauttaa vastaanottavaisen ”me-hengen” luomisessa kaupunkiin ja keskustan eri osa-alueiden identiteetin vahvistamisessa.

Reitit ja paikat tunnistetaan, kartoitetaan ja kyltitetään omana erillisenä hankkeenaan. Pohjana käytetään aikaisemman reittihankkeen materiaalia. Malmille tuotetaan oma opastedesign. Esim. ahkerasti käytetty reitti kotiseutumuseon ohi ja Kullasbergetin näköalapaikka ympäristöineen siistitään. Piknikejä ja muita hauskoja pikkujuttuja varten osoitetaan omia paikkoja. Selvitetään, voitaisiinko seikkailugolfradalta vuokrata soutuveneitä.

Aikataulu: 1–2 vuotta

Mittarit: Saatu palaute, uusien kylttien määrä, valokuvat – millainen muutos on tapahtunut?

Vastuutiimi: Aktiiviset asukkaat, liikenne- ja viheryksikkö, kaavoitusyksikkö, elinkeinopalvelut

6. Kaupunki tarvitsee torin.

Keskustassa on oltava kohtauspaikkoja ja tällä hetkellä keskustassa on useita toriksi koettuja paikkoja, mikä tekee kaupunkikuvasta vaikeasti tulkittavan ja asettaa haasteita toritoiminnalle. Koska nykyisen taksiaseman (palvelun) tulevaisuus on epävarma lainsäädäntömuutosten vuoksi, koko alue on mahdollista mieltä uusiksi.

Taksiaseman-Suntin rannan-torin-Brankiksen-pysäköintialueen alue suunnitellaan ja rakennetaan uusiksi siten, että käy selvästi ilmi, missä keskustan tori sijaitsee ja miten Rantatien yli kuljetaan turvallisesti. Alueesta muodostetaan luonteva ja houkutteleva kohtauspaikka.

Mahdollisuutta luoda uudet nuorisotilat torin yhteyteen selvitetään. Torille tarvitaan myös paikka erilaiseen spontaaniin toimintaan. Suntin ranta pannaan kuntoon niin, että torin vierestä on helpompi nousta maihin.

Aikataulu: 1–3 vuotta

Mittarit: Asukaskysely

Vastuutiimi: Liikenne- ja viheryksikkö, elinkeinopalvelut, toriyhdistys, kaavoitusyksikkö, kiinteistöyksikkö, nuorisoseura, kulttuuriyksikkö

7. Kaikenikäisten keskusta

Kaupunkiympäristössä, jossa lapset viihtyvät, viihtyvät myös isät ja äidit sekä isovanhemmat.

Luomme lapsille turvallisia ja luovia ympäristöjä. Priorisoitavia alueita ovat erityisesti Keskuspuisto, Ahosen kulma ja vierasvenesatama. Esimerkiksi voidaan rakentaa karuselli, keinu, erilaisia ratoja, vesikouru tms. Kaupunkikuvaan tuodaan luovaa ja interaktiivista taidetta.

Aikataulu: 1–5 vuotta

Mittarit: Toimenpiteiden määrä

Vastuutiimi: Liikenne- ja viheryksikkö, kulttuuriyksikkö, kaavoitusyksikkö

8. Keskustalle on tunnusomaista ympäristön korkea laatu.

Viehättävä keskusta houkuttelee ihmisiä ja tuo kaupunkiin sykkettä. Malmilla kaupunkimaista tunnelmaa leimaa hyvin hoidettu ympäristö. Vihreys, vehreys ja kukka-asetelmat ovat priorisoituja asioita ja kaikessa rakentamisessa tavoitellaan laadukkuutta ja kestävyyttä.

Pieniä surrealistisia taideteoksia sijoitetaan eri puolille keskustaa.

Käyttöön otetaan uusi diplomi: ”Vuoden kaupunkiteko”.

Aikataulu: Jatkuva

Mittarit: Kaupungin vehreyteen ja kaupunkiympäristöön tehtävien taloudellisten panostusten kehitys

Vastuutiimi: Liikenne- ja viheryksikkö, kiinteistöyksikkö, kulttuuriyksikkö, Parfix, kiinteistönomistajat

9. **Suntti – elämä soljuu täällä rauhallisemmin ja mukavammin**

Kaupungin halki virtaava vesi on mahdollisuuksien lähde, se on elinhermo ja nähtävyys.

Suntista kehitetään vesiväylä. Rannan kävelyreitit kunnostetaan molemmin puolin ja reunukset siistitään. Reunarakenteet korjataan niin, että maihin nouseminen on helppoa. Kävelyreitit, reunukset ja sillat valaistaan. Ja miksei Sunttia voitaisi koristaa erilaisilla mielenkiintoisilla jutuilla?

Aikataulu: 5 vuotta

Mittarit: Tehdyt toimenpiteet

Vastuutiimi: Liikenne- ja viheryksikkö, kaavoitusyksikkö, kulttuuriyksikkö

10. **Lillholmenista kaupunkilaisten keidas**

Meren äärellä sijaitsevilla kaupungeilla on usein ainutlaatuinen keidas ja retkikohde lähietäisyydellä (vrt. Turku-Ruissalo, Helsinki-Suomenlinna/Korkeasaari, Tukholma-Djurgården, Maarianhamina-Lilla Holmen). Paraislaisille tällainen kulttuurikeidas voisi tulla Lillholmenista, sinne mentäisiin näkemään kevään ensimmäiset sinivuokot, pulahtamaan uimaan uimarannalta tai kokemaan upea teatterielämys.

Lillholmenia markkinoidaan retkikohteena, jonne pääsee citypyörällä tai kajakilla, joita voi vuokrata esimerkiksi vierasvenesatamasta tai seikkailugolfradalta. Alueella pitää tehdä raivaustöitä ja teatteritoiminta tarvitsee tarkoituksenmukaiset tilat. Saaren ympäri kulkemaan rakennettaisiin ympärivuotiseen käyttöön sopiva, kaikkien saavutettavissa oleva elämyspolku, jonka alussa olisi selkeä portti. Tarvitaan kartta ja infoa, ja ehkä pantillisia soutuveneitä tai kajakkeja.

Aikataulu: Raivaustyöt 1–2 vuotta, kesäteatterin rakentaminen 1–5 vuotta

Mittarit: Lillholmenilla tehdyt toimenpiteet

Vastuutiimi: Kiinteistöpalvelut, liikenne- ja viheryksikkö, kulttuuriyksikkö, Teaterboulaget, elinkeinopalvelut

LISÄÄ LUOVUUTTA JA YRITTÄJYYTTÄ

Kaupunki, yritykset ja järjestöt panostavat näkyvästi luovuuteen. Asiakas kokee intensiivisen kokeilukulttuurin ja hänellä on käytettävissään luovia verkostoja kaikkialla kaupungissa.

1. **Kaupungin elinkeinotoiminnan kehittäminen**

Kaupungin elinkeinoelämän edistämistyön järjestämistä ja muotoa selvitetään maakuntaudistus huomioon ottaen. Jos mahdollista, myös elinkeinoelämän edistämistyön yhtiöittämistä selvitetään. Yhtiön mahdollisia omistajia voisivat olla kaupunki, muut kunnat, maakunta, yrittäjäyhdistys ja paikalliset yritykset.

Kaupunki tarjoaa tiloja yrityshotellimallin mukaisesti.

Vaikutus: Tehokkaampi viestintä yritysten kanssa. Yrityksillä matala kynnys yhteyden ottamiseen. Maine yritysyhteistyönä kaupunkina.

Aikataulu: 2018–2019

Mittarit: Toteutetut toimenpiteet. Yrittäjille suunnatut kyselyt. Perustettujen yritysten ja uusien työpaikkojen määrä. Yhteisten tilaisuuksien määrä ja niiden osallistujamäärä.

Vastuutiimi: Elinkeinopalvelut

2. Perustamme turunmaalaisen yritysverkoston.

Rakennamme yhdessä esimerkiksi yrittäjäyhdistysten, Kemiönsaaren kunnan, alueen oppilaitosten, alueella toimivien suuryritysten, vakuutusyhtiöiden, mediatalojen ja pankkien kanssa pysyvän verkoston, jonka toiminta houkuttelee yrityksiä. Verkoston tehtävänä on luoda lisäarvoa osallistujille/jäsenille liikekontaktien, inspiraation, lisääntyneen osaamisen, helpomman viestinnän ja uusien kasvumahdollisuuksien myötä.

Vaikutus: Toimenpide merkitsee uuden luovan verkoston luomista. Toimenpide tukee yrittäjyyttä uudella, luovalla tavalla.

Aikataulu: Syksy 2018–

Mittarit: Tapaamisten määrä, osallistujien määrä

3. Yrittäjätystävällinen ilmapiiri

Tarjoamme tehokasta yritysneuvontaa, joka madaltaa asukkaiden kynnystä yrityksen perustamiseen. Teemme yhteistyötä sisäisesti tavoitteenamme löytää aina paikka uusille yrityksille, jotka haluavat sijoittua paikkakunnalle. Koulutamme ja informoimme kaupungin henkilöstöä yritysten tarpeista ja yritysten merkityksestä kaupungille. Viestimme avoimesti paikallisten yritysten kanssa ja tuomme esiin paikallisia yrityksiä nimittämällä "Kevään yrittäjän" tai "Kesän yrittäjän".

Vaikutus: Yrittäjätystävällinen ilmapiiri, useita perustettuja yrityksiä ja enemmän työpaikkoja

Aikataulu: Kevät 2019–2020

Mittarit: Perustettujen yritysten määrä, uusien työpaikkojen määrä, yrittäjille suunnatut kyselyt, yritysbarometri

Vastuutiimi: Elinkeinopalvelut, kaavoitusyksikkö, kiinteistöt

4. Yrittäjyyskasvatuksen vahvistaminen entisestään

Sisällytämme yrittäjyyskasvatuksen varhaiskasvatukseen, perusopetukseen ja lukiokoulutukseen. Yrittäjyys merkitsee aktiivisuutta, itsenäisyyttä, hyvää itsetuntoa, uskoa itseensä ja asioiden aikaansaamista. Sosiaalinen yrittäjyys on tärkeä ja kasvava osa yrittäjyyttä, esimerkkeinä yhdistysaktiivisuus ja kolmannen sektorin toiminta.

Yrittäjyyskasvatusta vahvistetaan kaikilla asteilla ja kaupunki profiloituu yrittäjyyskasvatuksen mallikaupungiksi. Teemme yhteistyötä yrittäjähdistysten, yritysten ja Yrittäjäseuran sekä kolmannen sektorin kanssa.

Vaikutus: Kaupungin lapset ja nuoret ovat aktiivisia ”yrittäjiä”. Useampi nuori näkee yrittäjyyden potentiaalisena keinona elättää itsensä.

Aikataulu: Syksy 2018–2020

Mittarit: Toiminnan osallistujamäärä (lapset ja nuoret)

Vastuutiimi: Sivistysosasto ja elinkeinopalvelut

5. Hankintaprosessien parantaminen

Kehitämme vuoropuhelua paikallisten yritysten kanssa kaupungin hankinnoista ja teemme prosesseista avoimia ja läpinäkyviä. Koulutamme henkilöstöä uudistettujen hankintaohjeiden käyttöön. Kaupungin kilpailutukset käsittivät myös kaupungin omat tytäryhtiöt. Pienhankintoja hyödynnetään enemmän.

Vaikutus: Paikalliset yritykset saavat mahdollisuuden kilpailla yhtäläisin ehdoin suurempien yritysten kanssa ja kaupunki tietää, mitä paikallisesti on saatavilla. Parempi yhteistyö paikallisten yritysten kanssa.

Aikataulu: 2018–2019

Mittarit: Hankintasopimusten kokonaismäärä, paikallisten yritysten kanssa tehtyjen sopimusten määrä

Vastuutiimi: Talouspalvelut, hankintakoordinaattori, elinkeinopalvelut, kaupungin kaikki yksiköt

6. Innovaatiotyöpajat ja luovat työvälineet

Luovien työpajojen kautta opimme ohjaamaan innovointia ja tukemaan luovuutta organisaatiossa. Opimme myös käyttämään hyödyksi ja kehittämään toistemme ideoita.

Vaikutus: Kehittämistyö tukee luovuutta ja lisää henkilöstön tunnetta siitä, että se voi vaikuttaa omaan työhönsä.

Aikataulu: Syksy 2018–2019

Mittarit: Työpajoihin osallistuminen. Kehittämishankkeiden määrän lisääntyminen.

Vastuutiimi: Johtoryhmä ja välitason esimiehet

7. Prosessien kehittäminen

Toimialat ja yksiköt käyvät läpi sekä yhteiset että omat prosessinsa ja yksinkertaistavat ja parantavat niitä. Yhteisiä prosesseja ovat muun muassa investointiprosessi, laskujen käsittely ja verkkokauppa. Hyödynnämme ”Lean”-työtappaa (analysointi, ongelmanratkaisu, testaus). Kehittämistyö tukee myös tavoitetta yhden luukun palveluista.

Vaikutus: Prosessit selkeytyvät, yksinkertaistuvat ja vaativat vähemmän aikaa. Asiakaspalvelu paranee.

Aikataulu: Syksy 2018–2020

Mittarit: Parantuneiden prosessien määrä

Vastuutiimi: Johtoryhmä ja yksikköpäälliköt

8. Toimialarajat ylittävä työskentely ja me-henki

Organisaation me-henki ja toimialarajat ylittävä työskentely ovat hyvin tärkeitä asioita luovassa organisaatiossa. Henkilöstön on opittava tuntemaan toisensa, jotta me-henki voi vahvistua. Henkilöstön jäsenet suhtautuvat myönteisesti toisiinsa ja koko organisaatioon. Henkilöstöä kannustetaan työkiertoon, ja kaupunki on joustava toimialarajat ylittävän työskentelyn suhteen. Toimialarajat ylittävään työskentelyyn on oltava varattuna budjettivaroja koko strategiakauden ajan.

Esimerkkejä konkreettisista toimenpiteistä: Yksiköt esittäytyvät säännöllisesti aamukahvin yhteydessä (yhteys aluekonttoreihin Skypen välityksellä). Henkilöstön jäsenten valokuvat nettiin yhteystietojen yhteyteen. Valitsemme "Vuoden idean". Johtoryhmä jatkaa vierailujaan työpaikoilla.

Vaikutus: Parempi me-henki, parempi työmotivaatio, paremmat palvelut kuntalaisille, myönteinen vaikutus talousarvioon. Viestinnän parantuminen henkilöstön kesken helpottaa toimialarajat ylittävien haasteiden ratkaisemista.

Aikataulu: Syksy 2018–2021

Mittarit: Toimialarajat ylittävään työskentelyyn varattujen budjettivarojen käyttöaste, yksikköesittelyjen määrä vuodessa, henkilöstölle suunnattu kysely

Vastuutiimi: Johtoryhmä, yksikköpäälliköt, koko henkilöstö

9. Luovat työskentelytavat

Painotamme toiminnassamme selkeästi innovointia. Opimme käyttämään uusia innovatiivisia työvälineitä ja menetelmiä. Otamme asiakkaat mukaan luomaan uusia ideoita, konsepteja ja ratkaisuja. Työskentelemme joustavasti ja toimialarajat ylittäen täyttääksemme asiakkaiden tarpeet parhaalla mahdollisella tavalla.

Etätö on luonnollinen osa työtämme. Annamme henkilöstölle vastuuta työtehtävien suorittamisesta suorittamispaikasta riippumatta. Meillä on selkeät ohjeet siitä, miten ja milloin etätöitä voidaan tehdä, ja tarjoamme välineet etätöissä onnistumiseen.

Vaikutus: Uudet innovaatiot, jotka tuovat enemmän lisäarvoa ja osallisuutta asiakkaillemme, työmotivaatio nousee, vastuu omasta työstä lisääntyy.

Aikataulu: Syksy 2018–2019

Mittarit: Henkilöstölle ja asiakkaille suunnatut kyselyt. Etätöpäivien määrän mittaus. Toimialarajat ylittävien kokousten määrä.

Vastuutiimi: Johto, henkilöstöpalvelut, IT-yksikkö

10. Luovat kokoukset

Omat fasilititeettimme ja fasilitointimme tukevat luovien kokousten järjestämistä. Kokoustamisen pitää olla helppoa, meillä on riittävän paljon kokouspaikkoja. Pidämme sisäisiä kokouksia myös kaupungin tilojen ulkopuolella. Omien kokoustilojemme varaaminen hyvien teknisten ratkaisujen avulla on helppoa ja kokoustilojen joustava kalustus mahdollistaa erilaiset kokoustekniikat. Tarjoilu tukee luovuutta.

Koulutamme henkilöstöä erilaisten kokoustekniikoiden käyttöön. Teemme selkeitä opaskirjoja kaikkien sähköisten kokousjärjestelmien käytöstä. Digitaaliset varausjärjestelmät joustavoittavat ja helpottavat kokousten varaamista ja kaikki kaupungintalolle tulevat näkevät varaukset digitauluilta. Teemme kaupungin tilojen käyttämisen helpommaksi ulkopuolisille.

Vaikutus: Onnistuneempi ja tehokkaampi yhteistyö, viihtyvyys ja luovuus lisääntyvät. Kokoukset tukevat toiminnan kehittämistä.

Aikataulu: Kiinteistöihin tehtävien muutosten budjetointi syksyllä 2018, toteutus keväällä 2019. Sähköinen kokoustekniikka ja asennemuutos 2018.

Mittarit: Muutettujen kokoustilojen määrä, sähköisten kokousten määrä ja kaupungin omien tilojen ulkopuolella pidettyjen kokousten määrä, tilojen ulkopuolisen käytön mittaus

Vastuutiimi: IT-yksikkö, hallintopalvelut, kiinteistöpalvelut